

Nr 81.

Av herr Holmbäck m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m.

I statsverkspropositionen till den nu samlade riksdagen har Kungl. Maj:t föreslagit en höjning av anslaget till främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m. för budgetåret 1950/51 med 50 000 kronor, jämfört med innevarande budgetår. Detta är den enda förbättring av den öppna nykterhetsvårdens villkor, som över huvud föreslagits. Anslagshöjningen skulle komma på posten understöd åt kommunala nykterhetsnämnder.

Den öppna nykterhetsvården — den utanför alkoholistanstalterna bedrivna vården av alkoholmissbrukare — arbetar otvivelaktigt under mycket tryckta ekonomiska villkor. De samhälleliga organen för detta arbete, kommunala nykterhetsnämnder och länsnykterhetsnämnder, ha bland annat att kämpa med sådana svårigheter som för små anslag och otillräcklig personal. Detta är mycket beklagligt, då stor vikt måste fästas vid detta arbete. Nykterhetsnämnderna av båda de angivna slagen ha att övervaka nykterhetstillståndet samt taga initiativ till nykterhetsfrämjande åtgärder i allmänhet och till vårdåtgärder mot alkoholmissbrukare i synnerhet. De skola söka genom lämpliga åtgärder hjälpa alkoholmissbrukare till rätta utan tillgripande av tvångsåtgärder, och där anstaltsvård måst tillgripas ha de att komplettera denna vård och tillvarataga resultaten därav genom en ändamålsenlig eftervård.

Den förbättring av den öppna nykterhetsvårdens ekonomiska villkor, som föreslagits av Kungl. Maj:t, är ytterligt välkommen. Icke minst emedan den är så begränsad, är det emellertid av särskild vikt, att denna ökning tillföres ett anslag, där den kan förväntas göra största möjliga nytta. Detta blir knappast fallet, om beloppet användes enligt Kungl. Maj:ts förslag. Det är visserligen sant, att den för understöd åt kommunala nykterhetsnämnder avsedda anslagsposten är mycket knapp med hänsyn till gällande författningsbestämmelser om sådant understöd och till de faktiska kostnaderna för nykterhetsnämndernas verksamhet. Men den föreslagna höjningen betyder ytterst litet, den blir som »en droppe i havet». Resultatet skulle bli ett helt annat, om beloppet tillfördes avlönings- och omkostnadsanslagen för länsnykterhetsnämnderna.

Länsnykterhetsnämnderna ha författningsenligt att hålla sig noggrant underrättade om de kommunala nykterhetsnämndernas verksamhet, att öva tillsyn över att dessa fullgöra dem tillkommande uppgifter samt att lämna dem vägledning och bistånd. Länsnämndernas resurser för fullgö-

rande av dessa uppgifter äro emellertid högst otillfredsställande. Trängande behov av ytterligare heltidsarbetande ombudsmän hos dessa nämnder föreligger. Det må därjämte påpekas, att de befintliga ombudsmännens arbetskraft blir otillfredsställande utnyttjad genom bristen på medel till skrivhjälp. Härigenom bli ombudsmännen nödsakade att i stor omfattning utföra registrerings- och renskrivningsarbete, vilket lika bra, många gånger bättre, kan utföras av mindre kvalificerad arbetskraft. Ombudsmännens möjligheter att biträda kommunala nykterhetsnämnder med råd och anvisningar, med utredningar och vårdåtgärder bli härigenom mycket begränsade. Även annat mera kvalificerat arbete blir lidande. Under de senaste åren har man försökt att använda sig av familjevård för alkoholmissbrukare ävensom att genom en mera effektiv och ändamålsenlig övervakning minska behovet av anstaltsvård. Man har även sökt använda sig av moderna medicinska metoder för behandling av alkoholmissbrukare genom att, där så visat sig möjligt, inrätta polikliniker för alkoholmissbrukare. Dessa försök kräva nu ökad uppmärksamhet, emedan tillgången på vårdplatser på alkoholistanstalterna är alltför liten med hänsyn till efterfrågan på sådana platser.

Nämnda vårdformer kräva emellertid insatser av länsnykterhetsnämnderna och dessas ombudsmän, och arbetet skulle säkerligen kunna föras framåt betydligt, om dessa tjänstemän hade mera tid till förfogande därför. Det kan också nämnas, att ombudsmännens medverkan är av betydelse för införskaffande av erforderliga uppgifter för den statistik rörande nykterhetsvården, som utarbetas sedan några år tillbaka, en medverkan, som nu äventyras genom bristen på medel till skrivhjälp.

Socialstyrelsen har i sina petita föreslagit inrättande av särskilda skrivbiträdestjänster i lönegrad Cf 4 hos åtta länsnykterhetsnämnder och beräknar kostnaden för tillfällig skrivhjälp hos övriga länsnykterhetsnämnder till 26 200 kronor. Hela behovet av medel till skrivhjälp skulle sålunda — bortsett från rörligt tillägg — uppgå till 55 228 kronor. Även om man nu icke vill inrätta de föreslagna nya tjänsterna, synes det nödvändigt att räkna med ett behov av omkring 55 000 kronor för ändamålet. Posten avlöningar till icke ordinarie personal bör därför, i jämförelse med Kungl. Maj:ts förslag, uppräknas med (55 000 — 28 000) 27 000 kronor.

Även posterna till reseersättningar och expenser, hyror m. m. på länsnykterhetsnämndernas omkostnadsanslag äro för lågt beräknade. Utgifterna på dessa poster under budgetåret 1948/49 uppgingo till respektive 57 500 kronor och 53 300 kronor. För budgetåret 1949/50 ha länsnykterhetsnämnderna för detta ändamål hos socialstyrelsen begärt tillhoppa 64 000 kronor respektive 66 000 kronor, varvid är att märka, att anspråken hållits nere på grund av vetskapen om att anslagsposterna under löpande budgetår äro upptagna till endast 40 000 kronor respektive 50 000 kronor. Det är att märka, att belastningen å dessa poster under budgetåret 1948/49 ej motsvarar de verkliga behoven, då bidragen till nämnderna begränsats med hänsyn till anslagets storlek. Ändock har det visat sig nödvändigt för socialstyrelsen

att begära tilläggsanslag för ändamålen. Det är önskvärt att så icke behö-
ver ske i fortsättningen. Det är också otvivelaktigt otillfredsställande för
länsnykterhetsnämnderna att icke vid budgetårets början med bestämdhet
veta, vilket belopp de kunna disponera för reseersättningar, utan nödgas
räkna med en mer eller mindre oviss möjlighet att erhålla tilläggsanslag.
Vad anslagsposten till expenser, hyror m. m. beträffar, är denna så knapp,
att länsnykterhetsnämnderna ej kunna i erforderlig utsträckning få inköpa
materiel för verksamheten, tidvis nödgats ha handlingar liggande i högar
på golvet, då medel ej funnits till inköp av erforderliga förvaringsmöbler etc.

Enligt vår mening bör förslagsanslaget till omkostnader för länsnykter-
hetsnämnderna uppräknas med 23 000 kronor, fördelade med 13 000 kronor
till reseersättningar och 10 000 kronor till expenser, hyror m. m.

Ett särskilt skäl till att den ifrågakommande anslagsökningen å 50 000 kro-
nor får komma länsnykterhetsnämnderna till godo är, att dessa nämnder äro
organ, som för sin medelsförsörjning äro helt beroende av staten, medan de
kommunala nykterhetsnämnderna ha kommunerna som huvudmän. Det
kan nämnas, att det förekommit, att kommunala nykterhetsnämnder nödgats
bestrida resekostnader för ombudsman hos länsnykterhetsnämnd för
att kunna få åtnjuta dennes bistånd i sitt arbete och att bidrag av landsting
åt länsnykterhetsnämnd övertogs för att bereda denna nämnds ombuds-
man möjlighet att i större utsträckning anlita skrivhjälp och företaga resor
inom länet. Ytterligare må framhållas att statens njugghet mot länsnykter-
hetsnämnderna är ett ytterst dålig föredöme för kommunerna, som ha att
svara för den kommunala nykterhetsvården.

Undertecknade föreslå,

att riksdagen ville besluta om höjning av länsnykterhets-
nämndernas avlönings- och omkostnadsanslag med 27 000
kronor respektive 23 000 kronor genom en sådan omdispo-
nering av nykterhetsvårdsanslagen i årets statsverksproposi-
tion, att den av Kungl. Maj:t föreslagna anslagsförstärk-
ningen med 50 000 kronor till främjande av nykterhets-
nämndernas verksamhet m. m. i stället tillföres länsnykter-
hetsnämndernas ovan nämnda anslag.

Stockholm den 19 januari 1950.

A. Holmbäck.

Gottfrid Karlsson.

A. Gillström.